

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Catechismvs, Dat is, De Christelijcke leeringhe/ in
maniere van t'samen-sprekinghe tusschen den Meester
ende den Discipel**

Coster, Franciscus

T'Antvverpen, 1607

Vande deughdelijcke vvercken.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39385

6. Saligh zijn de supuere van herten: want sy sullen Godt sien.
7. Saligh zijn de brede-samighe: want sy sullen kinderen Godts ghenoeemt worden.
8. Saligh zijn sy / die vervolginghe lijden om de rechtveerdighejdt: want het rijk der hemelen hen toe-behoort.

M. VVaer-om heeten dese Saligheden?

D. Om dat-se Christus in't Euangelie saligh noemt die-se hebben: want deur haer / als deur sekere middelen / comt de mensche tot de eeuwighen salighejdt (ghelijck wy een kindt gheluckigh heeten / dat middel heeft tot hooghejdt ende gheluck te comen) ende niet deur wellustighejdt / die ter verdoemenisse leydt: hoe wel de wereldt haer salighejdt daer inne stelt.

Van de deughdelijcke wercken.

M. VVat zijn deughdelijcke oft goede wercken?

D. Die uyter liefden gheschieden / ende ter eeren Godts.

M. Zijn die oock nood-saeckelijck?

D. Jae-sy / want alle mensche tot verstande ghecomen zijnde / is schuldigh goede wercken te doen.

M. VVat profijt brenghen de deughdelijcke wercken?

D. Sy en vergeuen den sondaere sijne dood-sonden niet / die Christus sonder onse verdienste ghenadelijck vergheeft in sijn Sacramenten: maer sy verdienen. 1. quijt-scheldinghe der pijnen deur de sonden verdient. 2. vermeerderinghe der gratien ende rechtveerdighejdt. 3. vorderinghe in deughden

den. 4. nae dit leuen het eeuwigh leuen.

M. En seght S. Pauwels niet dat het eeuwigh leuen deur Godts gratie ghegheuen wordt?

D. Jae hy. Want onse goede wercken daer wyse mede verdienen/zijn deur de gratie Gods. Geslijck die eenen armen man gheldt gheeft om sijn huys te coopen/ die vercoopt hem sijn huys / ende hy geuet hem/ om dat hy hem daer toe het gheldt ghegheuen heeft.

M. VVelck zijn dese deughdelijcke wercken?

D. Die ons ghestelt zijn inde thien gheboden Gods / ende inde gheboden der H. Kercken / met de wercken van bermhertigheyt ende van andere deughden.

M. VVelck zijn de principaelste deughdelijcke wercken, van Christo ghepresen?

D. Dese drij: Bidden / Vasten/ ende Aelmoessen gheuen.

M. VVaer-om zijn-se sulcks?

D. Om dat tot dese ghebruycht worden alle andere: te weten/ tot het ghebedt/ alle eere die-men Gode bewijst: tot vasten/ alle penitentie die-men seluen aen-doet: tot aelmoessen / alle deughdt die-men sijnen naesten doet.

M. VVat deughdt doet-men sijnen naesten?

D. Tweeder-hande sozten van wercken der bermhertigheyt: lichamelijcke/ ende gheestelijcke.

M. VVelcke zijn de lichamelijcke wercken der bermhertigheyt?

D. Die't noodt heeft/ Cleedē/ Spijlen/ en Lauen/ Verlossen/ Besoeken/ Herberghen/ Begrauen.

M. Leght ons dat claerder uyt.

D. 1. De hongherighe spijlen. 2. de dorstighe lauen. 3. de naechte cleeden. 4. de ghevanghenen

4

verlossen.

verloffen. 5. de siecke besoecken. 6. de vrendelingsghen herberghen. 7. de doode begrauen.

M. Is-men som-tijds tot dese lichamelijcke wercken van bermhertigheydt, op pene van sonde, verbonden?

D. Jae't: als onsen naesten inden uptersten noodt is: te weten/ dat hy/sonder onse hulpe/soude steruen. Ende om desen te helpen/ is een pghelijck op pene van doot-sonde ghehouden/ die inden seluen noodt niet en is: ten ware dat wy veur seker wisten dat dese ons oft eenen anderen soude nae-maels seer schadelijck wesen.

M. VVanneer is-men noch hier toe ghehouden?

D. Ten eersten / als onsen naesten bevanghen is met eenighe groote sieckte / hongher/ roude/ etc. Oft/ is hy in't perijckel van in die/ oft in dier-ghe-lijcke te vallen/ ten ware dat-men hem deur aelmoessen / oft ander-sins hielpen: dan zijn verbonden hem by te staen / niet alleen die eenigh goet hebben / dat hen-lieden om eerlijcken nae hunnen staet te leuen niet van noode en is: maer oock die sulcks niet en hebben / nochtans connen met heur noodt-saeckelijck goet aelmoessen doen / ende heur-seluen wat benauwen. Ten anderen / zijn de rijcke lieden indē gemeynen noodt der armen/ die al-tijdt onder hen is / oock verbonden hun aelmoessen te doen/ van t'ghene dat hen seluen om eerlijcken te leuen niet van noode en is.

M. VVat orden moet-men in de aelmoessen te doen, onder-houden, alsser vele in eenighen noodt zijn, die wy niet al te samen en connen helpen?

D. Wy moeten onse ouders / vzienden ende wel-
doen-

doenders / stellen ende helpen veur de vromde / de goede (by-sonder Geligieusen) veur de quade / de profijtighe veur d'onprofijtighe.

M. Hoedanighe moeten onse aelmosten zijn, om by Gode te verdienen?

D. Ten eersten / sy moeten gheschieden van t'goedt / dat ons rechtveerdelijck toe-comt: niet van vromdt goedt / ten ware dat wy / nae behoorlijcke neerstighepdt / den meester niet en vonden. Ten tweeden / van ons goedt / daer wy administratie ende vry beschick af hebben. Hier-om en verdienen niet / iae sondighen / 1. de knapen ende maerten / die van huns meesters ende vrouwen goedt / sonder hun consent / eenige groote aelmoesten geuen. 2. kinderen / die sonder den wille hunner ouderen / van de goeden / daer sy gheen vry beschick af en hebben / yet om Godts wille gheuen. 3. de Geligieusen / die sulchs doen sonder oylot van hunne ouersten. Men-gaende de hups vrouwen en siet-men soo nauw niet. Want ten eersten / die t'hups regeren / ende de neeringhe doen / moghen vry aelmoesten gheuen / soo't haer goedt dunckt: wel verstaen / sonder haer familie te beschadighen. Ten tweeden / moghen alle vrouwen gheuen inden nocht / daer't hunne mans souden behooren te gheuen. Ten derden / moghen sy gheuen tot huns mans gheestelijck profijt. Ten vierden / daer de ghewoonte is / dat de vrouwen heurder soorte gheuen / soo vele moghen sy oock gheuen. Ten vijfden / van t'ghene dat sy deur haren arbeypdt oft behendighepdt winnen / oft dat hun eyghen is / moghen sy haren wille mede doen / ende gheuen soo vele alst haer belijft.

M. VVat isser noch van noode om de aelmoefse verdienstelijck te maecken?

D. Datse in staet van gratie gheschiede / met meyninghe / om onsen naesten hier deur van sijn miserie te verlossen : aen-siende dat hy van Gode tot d'eeuwighe saligheyt gheschapen is / ende oock met sijnen dierbaren bloede verlost.

M. VVelck zijn de gheestelijcke wercken der bermhertigheydt?

D. Straffen / Onder-wijzen / Godt bidden / Gheuen raedt / vertroosten / Verdraghén / Vergheuen de misdacdt.

M. Seght dit clacder.

D. 1. De sondaers straffen. 2. De onwetende leeren. 3. Deur de saligheyt sijn naestens bidden. 4. Den twijfelachtighen goeden raedt gheuen. 5. De bedroefde vertroosten. 6. Het onrecht verduidelijck lijdén. 7. Dat teghen ons mis-daen is / vergheuen.

M. Ismen oock som-wijlen tot dese gheestelijcke wercken van bermhertigheydt verbonden?

D. Jaet. Ten eersten / als onsen naesten in sulcken noodt is / dat hy in dood-sonde steruen soude ten ware dat wy hem met eenighe van dese manieren helpen. Ten anderen / als wy de sonden daer onsen naesten in leeft / weten : ende die sonder onse schade oft schande connen met vermanen oft straffen beletten. Ten derden / zijn dit schuldigh te doen alle Oecrsten ende Officiers daer toe ghestelt.

M. Sullen

M. Sullen de wercken der barmhertigheydt alleen geloont worden in't ordeel Godts, soo Christus schijnt te segghen?

D. Neen-ly : maer Christus noemt-se alleen om onstwee dinghen te leeren. D'eerste : dat wy de verdoemenisse lichtelijck ontgaen conuen / ende Gode veur alle sonden vol-doen deur de wercken der barmhertigheydt. D'ander : dat die vele meerder pijnen inde helle sullen lijden / die quaedt doen : aen-ghesien dat oock verdoemt worden die haren naesten gheen goedt en doen.

M. VVelck zijn de Raden Christi?

D. Deughdelijcke wercken / die wy niet schuldigh en zijn te doen.

M. Cander yet zijn dat wy Gode niet schuldigh en zijn?

D. Aen-siende de grootheydt Godts ende sijn wel-daden / is hy al weerdigh wat wy ghedoen conuen tot sijner eeren / ende met recht soude hy't al inoghen ghebieden: maer deur sijne goettheydt is hy te vreden met luttel gheboden / de reste laet hy ons in onse vryheydt / sonder verbindenisse / gheuende nochtans goeden raedt / ende leerende ons het beste.

M. Hoe vele zijn dese raden?

D. Seer vele : als / dick-maels vasten / biechten / het H. Sacrament des autaers ontfanghen / ende dier-ghelijcke : maer by-sonder zijnder drij principaelste / die totter vol-maektheydt leyden. Te weten : ghewillighe armoede / eeuwighe reynigheydt / ende ghehoorzamheydt onder eens anders wille.

M. Waer

M. Waer worden dese drij raeden onderhouden?

D. In alle wel-ghereguleerde Cloosters ende Religieu: daer-men die met solennele professie Gode ghelouet.

M. Ist goedt sulcks doen?

D. T'is seer excellent. Want/1. Sy brenghen den mensche tot een vol-maecht ende gherust leuen/sonder sorghe: om dat sy hem stellen inde familie Christi/die hem in als besorgt. 2. De H. Apostelen hebben dit leuen ghelept. 3. Dese menschen wordt van Christo belouet in't upterste oordeel/by hem te sitten/ende als srechters de wereldt te bonnissen. Dus en ist gheen wonder dat vele goede menschen het religieus leuen aen-beerden/daermen (soo S. Bernaerdts schrijft) supuerder leeft/seldender valt/gherustelijcker sterft/ende ouerbloedelijcker gheloont wordt.

M. Wat deughden betaemen den ionghers?

D. Eerbare schaemte/ Stil-swijghen/ende Ghehoorsaemhepdt.

M. Wat can ons tot goede wercken verwecken?

D. Twee dinghen. D'eerste/haer noot-saekelijckhepdt: want sonder die en can-men niet saligh zijn/om dat wy van Christo sullen nae onse wercken ghebonnist worden. Het ander/haer profijten: want (soo bouen gheleght is) sy verdienen/1. vermeerderinghe der gratien Gods. 2. quijt-scheldinghe van daghelijckische sonden. 3. vol-doeninghe veur de ghebiechte dood-sonden. 4. versterkinghe in deughden. 5. groote glorie inden hemel.

Dan